

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj: 06-~~29/4~~
Podgorica, 26. februar 2013. godine

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	27-11 2013 GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	23-3/13-4/4
VEZA:	
EPA:	121 XXV
SKRAĆENICA:	PRILOG:

PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 21. februara 2013. godine, razmotrila je Predlog zakona o izmjeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (predlagači poslanici Socijalističke narodne partije), koji je dostavila Skupština Crne Gore.

S tim u vezi, Vlada je donijela sljedeće

M I Š L J E N J E

Članom 1 Predloga zakona predložena je izmjena člana 1 Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, na način da se detaljno nabroje sva pitanja koja se uređuju zakonom, pri čemu se ne predlaže suštinska izmjena tog člana.

S tim u vezi, ukazujemo da je članom 1 Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći („Službeni list CG“ broj 20/11), izražena suština predmeta i cilj zakona - da se besplatna pravna pomoć obezbjeđuje u skladu sa ovim zakonom licima koja zbog svog imovnog stanja nijesu u mogućnosti da ostvare pravo na sudsku zaštitu bez štete po nužno izdržavanje sebe i svoje porodice, čime se obezbjeđuje ostvarivanje prava na pravično suđenje, koje predstavlja međunarodni pravni standard. Naime, dostupnost sudova i ravnopravnost stranaka predstavlja bitne principe pravičnog suđenja i zaštite građana koji imaju zajedničku svrhu, a to je obezbjeđenje pravne jednakosti koja je osnovni princip pravne države. U užem smislu riječi, pravo na pravično suđenje podrazumijeva pravo svakog da se obrati sudu radi ostvarivanja i zaštite svojih prava i obavezu suda da postupa u okviru nadležnosti utvrđene zakonom. Upravo na taj način se postiže da su pred sudom svi jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo, što je propisano i Ustavom Crne Gore. Dakle, institut besplatne pravne pomoći ima za cilj da imovinsko stanje nekog lica ne može biti ograničenje za ostvarivanje prava na pravično suđenje. Polazeći od

navedenog, smatramo da ne postoje opravdani razlozi za izmjenu ovog člana.

Članom 2 Predloga zakona predlaže se da se besplatna pravna pomoć obezbijedi i u upravnim postupcima pred državnim organima, organima lokalne uprave i drugim pravnim licima sa javnim ovlašćenjima.

Ovaj predlog je neprihvatljiv, iz razloga što je Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći aspekt zaštite prava koja se ostvaruju u upravnim stvarima obuhvaćen u postupku sudske zaštite kroz upravni spor i mogućnost da se besplatna pravna pomoć ostvari u postupku sudske zaštite prava u upravnim stvarima pred Upravnim sudom. Pored toga, napominjemo da je prema međunarodnim dokumentima pravo na besplatnu pravnu pomoć jedan od aspekata prava na pristup sudu i da besplatnu pravnu pomoć treba obezbijediti u krivičnim i građanskim postupcima, što je i obezbijeđeno kroz Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, a što se i navodi u obrazloženju Predloga zakona. Takođe, uvidom u uporedna iskusstva u pogledu uređenja instituta besplatne pravne pomoći i njegovog opsega u odnosu na vrstu postupka, može se zaključiti da u državama koje obezbjeđuju besplatnu pravnu pomoć i u upravnim postupcima da je to samo mali krug upravnih stvari (azil, prava iz socijalne zaštite i sl.), što je takođe uslovljeno i modelom upravnih postupaka i sudske zaštite kroz upravni spor u tim državama.

Članom 3 Predloga zakona predloženo je proširenje kruga lica koja imaju prava na besplatnu pravnu pomoć, tako da pravo na tu pomoć imaju i samohrani roditelji i kad to nalaže interes pravičnosti, a članom 4 da se u članu 15 zakona u okviru kriterijuma poveća površina stambenog prostora koja je ograničenje za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, kao i da se vrijednost putničkog automobila poveća sa dvije na pet prosječnih zarada.

S tim u vezi, ukazujemo da je članom 13 Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, čija se izmjena predlaže, određen krug lica koja ostvaruju pravo na besplatnu pravnu pomoć, bez procjene imovnog stanja, imajući u vidu određenu posebnost, tako da to pravo pripada korisnicima prava iz socijalne i dječje zaštite, licima sa posebnim potrebama, djeci bez roditeljskog stanja i žrtvama krivičnog djela nasilje u porodici i trgovine ljudima. Za lica slabog imovnog stanja ovo pravo zavisi od njihovih prihoda i imovine, a na osnovu kriterijuma propisanih ovim zakonom. Nadalje, princip pravičnosti je zahtijevao da se u članu 17 propiše da će pravo na besplatnu pravnu pomoć imati i lica čiji prihodi ne prelaze dvostruki iznos propisanih imovinskih kriterijuma usled određenih izvanrednih okolnosti, tako da su i ta lica obuhvaćena ovim zakonom.

U vezi predložene izmjene člana 15 stav 1 da se poveća površina stambenog prostora koja je ograničenje za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, kao i da se vrijednost putničkog automobila poveća sa dvije na pet prosječnih zarada, ukazujemo da propisivanju imovinskih kriterijuma za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u važećem zakonu prethodila finansijska analiza socijalnih potreba, kao i broja sudskih predmeta. Naime, proces izrade i usvajanja Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći pratila je finansijska analiza, koja je obuhvatala sve finansijske indikatore u pogledu socijalnog stanja u našem društvu i postupaka u kojima se može ostvariti pravo na besplatnu pravnu pomoć i potrebe obezbjeđivanja finansijskih sredstava za primjenu ovog zakona, što je jedan od nužnih preduslova za djelotvorno osvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć. U nedostatku finansijskih sredstava za pokrivanje troškova besplatne pravne pomoći ovo pravo bi ostalo samo garancija na nivou zakona, bez mogućnosti njegovog ostvarivanja.

Nasuprot ovakvom pristupu, predložene izmjene zakona ne prati finansijska analiza koja bi ukazala na održivost ovakvih rješenja u praksi. Umjesto toga u obrazloženju Predloga zakona navodi se da za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna dodatna finansijska sredstva, što nije realno, s obzirom na predložene promjene i da se sredstva za finansiranje besplatne pravne pomoći trebaju obezbjeđiti u Budžetu.

Iz navedenih razloga neprihvatljive su predložene izmjene da se krug prioritenih korisnika proširi na samohrane roditelje, kao i u odnosu na povećanje imovinskih kriterijuma za procjenu imovinskog stanja.

Članom 5 i 6 Predloga zakona predlaže se brisanje člana 38, kao i poziva na taj član u članu 40. S tim u vezi, članom 38 Zakona propisano je da će nadležni organ prilikom odlučivanja po zahtjevu za besplatnu pravnu pomoć cijeliti sve okolnosti i činjenice o predmetu zahtjeva, a posebno da li je predmet zahtjeva očigledno neosnovan ili postoje vjerovatni izgledi za uspjeh po zahtjevu. Navedni član je u skladu sa članom 6 Direktive Savjeta 2002/8/EZ od 27. januara 2003. godine za poboljšanje pristupa pravdi u prekograničnim sporovima putem, uspostavljanja minimuma zajedničkih pravila o besplatnoj pravnoj pomoći u prekograničnim sporovima, koji glasi:

„1. Države članice mogu da predvide da nadležni organi mogu da odbace zahtjeve za besplatnu pravnu pomoć za tužbe koje su jasno očigledno neosnovane.

2. Ako se nudi savjet prije parnice, korišćenje dalje besplatne pravne pomoći može se odbiti ili otkazati na osnovama koje se odnose na meritum predmeta ukoliko je zagarantovan pristup pravdi.

3. Kada se donosi odluka o meritumu zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć i ne dovodeći u pitanje član 5, države članice imaju obavezu da razmotre značaj pojedinačnog slučaja za podnosioca zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć ali takođe mogu da uzmu u obzir prirodu predmeta kada podnosilac zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć tvrdi da je nanesena šteta njegovom/njenom ugledu ali nije pretrpio nikakav materijalni niti finansijski gubitak ili kada se zahtjev za besplatnu pravnu pomoć odnosi na tužbu koja proističe direktno iz zanimanja ili samostalne djelatnosti podnosioca zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć”.

Dakle, iz navedenog člana 6 Direktive nedvosmisleno proizilazi da se zahtjev za odobravanje besplatne pravne pomoći može odbiti ukoliko je predmet zahtjeva očigledno neosnovan. S toga je neprihvatljivo brisanje člana 38 Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, kako je to predloženo članom 5 Predloga zakona, a naročito imajući u vidu da predlagač izmjena zakona u obrazloženju navodi da je predložena izmjena zasnovana na Direktivi Savjeta 2002/8/EZ.

Imajući u vidu navedeno, Vlada je mišljenja da Predlog zakona o izmjenama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći ne treba prihvatiti.

GENERALNI SEKRETAR
Žarko Šturanović, s.r.